

Asia: VN/13888/2020

Hallituksen esitysluonnos rauhoitettujen eläinten aiheuttamien vahinkojen ennalta ehkäisemisestä ja korvaamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1 Luku Yleiset säännökset

Ruokavirasto pitää esitystä kokonaisuutena hyvänä ja kannatettavana. Koska Ruokavirastolle on riistavahinkolaissa (105/2009) säädetty tehtäviä liittyen mm. riistaeläinten aiheuttamien viljelysvahinkojen korvaamiseen, on Ruokavirasto lausunnossaan halunnut tuoda esille joitain riistavahinkolaissa säädettyjä korvauskäytäntöjä perusteluineen. Ruokavirasto pitää toimeenpanon kannalta suotavana, että samantyyppisten vahinkojen korvaamisessa sovellettavat käytännöt olisivat mahdollisimman selkeät ja yhdenmukaiset riippumatta siitä, onko vahinkoa aiheuttaneet rauhoitetut linnut vai riistaeläimet. Kuitenkin niin, että eri vahingonaiheuttajien aiheuttamien vahinkojen ominaispiirteet ja siten korvauksen määrä on otettu huomioon kunkin lain edellyttämällä tavalla.

2 luku Viranomaiset ja niiden tehtävät

Pykälässä 9 säädettäisiin kunnan viranomaisen tehtävistä. Pykälän perusteluissa mainitaan, että vahingon toteaminen ja arviointi tulee tehdä viipymättä sen jälkeen, kun kunnan maaseutuelinkeinoviranomainen on saanut vahingonkäräjältä tiedon vahingosta. Pykälän 20 mukaan vahingonkäräjän olisi kuitenkin ilmoitettava vahingosta toimivaltaiselle valtion viranomaiselle eikä kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle.

3 luku Avustus vahinkojen ennaltaehkäisemiseen

Pykälässä 11 säädettäisiin avustuksen hakijoista vahinkojen ennaltaehkäisemiseen. Vastaava säädös näyttäisi sisältyvän jo 10 §:n 2 momenttiin.

4 luku Korvaukset aiheutuneista vahingoista

15 § Korvattavat vahingot ja korvauksensaajat

Pykälän 2 momentin mukaan eläinvahingosta voitaisiin korvata rauhoitettujen eläinten tuotantoeläimille tai muulle kotieläimelle aiheuttama vahinko. Perusteluissa olisi hyvä täsmentää, mitä tarkoitetaan tuotantoeläimellä ja mitä muulla kotieläimellä.

16 § Korvauksen määrän perusteet

Pykälän 3 momentin mukaan korvausta vahingosta voitaisiin maksaa, jos vahinkojen ja kustannusten kalenterivuositain yhteenlaskettu määrä ylittää 170 euroa.

Olisi hyvä täsmentää, tarkoitetaanko kustannuksilla tässä yhteydessä vahingon arviointikustannuksia vai viljelys-, eläin- tai rakennusvahinkona korvattavia kustannuksia.

Riistavahinkolaissa riistaeläimen aiheuttama vahinko korvataan, jos korvauksen hakijalle aiheutuneiden vahinkojen yhteenlaskettu määrä kalenterivuotta kohti on enemmän kuin 170 euroa. Riistavahingon arviointikustannukset korvataan kuitenkin vain siinä tapauksessa, että vahinko korvataan.

Jos taas kustannuksilla tarkoitetaan itse vahingosta korvattavia kustannuksia, termien "vahinkojen" ja "kustannusten" sijaan voisi olla selkeämpää käyttää pelkästään termiä "vahinkojen" viittaamaan viljelys-, eläin- ja rakennusvahinkoihin.

Pykälän 3 momentin perusteluiden mukaan korvausasian käsittely aiheuttaa hallinnollisia kustannuksia, minkä takia tämän minimisumman alle jääviä korvauksia ei ole valtiontaloudellisesti järkevä korvata. Lisäksi alhaisen euromäärisen vahingon arviointikustannukset voivat ylittää varsinaisen vahingon arvon.

Ruokaviraston näkemyksen mukaan vahingon arvoa on usein vaikea arvioida luotettavasti ilman paikan päällä tehtävää maastotarkastusta. Lisäksi vahingonkäräjälle voi tapahtua kalenterivuoden aikana useita vahinkoja, jotka yksinään eivät ylitä 170 euron korvausrajaa, mutta yhteenlaskettuina ylittävät. Jos nämä yksittäiset vahingot jätetään toteamatta ja arvioimatta, koska ne eivät vahingonkäräjän kuvauksen perusteella todennäköisesti ylitä em. kynnyksarvoa, voi tämä aiheuttaa epätasa-arvoa hakijoiden kesken.

17 § Viljelysvahinkojen korvausperusteet

Koska pykälässä 17 on tarkoitus säätää nimenomaisesti viljelysvahinkojen korvausperusteista, olisi hyvä määritellä mahdollisimman yksiselitteisesti, mitä kaikkea viljelysvahinkona voidaan korvata ja miten vahingon arvo kussakin tilanteessa määräytyy.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin korvattavaksi enintään viljelyskasvien menetetyn sadon arvoa vastaava määrä sekä vahingoittuneiden puutarha- ja taimitarhakasvien käypää arvoa vastaava määrä. Perusteluissa olisi hyvä täsmentää, mitä viljelyskasvilla tässä yhteydessä tarkoitetaan tai pohtia, voisiko sanan jättää kokonaan pois, jolloin sadonmenetyks korvattaisiin kaikilta satoa tuottavilta kasveilta, mukaan lukien puutarhakasvit.

Pykälän 1 momentin perusteluissa on mainittu, että korvausta satovahingosta voitaisiin maksaa myös, jos sato ei heikentyneen laatunsa vuoksi kelpaa sadolle aiottuun käyttötarkoitukseen. Jos nämä vahingot korvataan, tämä olisi hyvä käydä ilmi myös säädöstekstistä.

Pykälän 2 momentin mukaan viljelysvahingon arvo määräytyisi Ruokaviraston riistavahinkolain nojalla antaman määräyksen perusteella. Jos viljelysvahingoksi lasketaan myös täydennys- tai uudelleenviljelystä aiheutuneet materiaali- ja työkustannukset sellaisenaan, viljelysvahingon arvoa ei voida määrittää pelkästään Ruokaviraston määräyksen perusteella.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta korvata vahinkoalan välttämättömästä täydennys- ja uudelleenviljelystä aiheutuneet tarpeelliset materiaali- ja työkustannukset. Mikäli täydennys- tai uudelleenviljely ei olisi mahdollista, voitaisiin korvata enintään vastaavan sadon hankintakustannukset, josta vähennetään säästyneet täydennys- tai uudelleenviljelykulut.

Riistavahinkolaissa täydennys- tai uudelleenviljelystä aiheutuneita kustannuksia korvataan sadonmenetyksen lisäksi vain puutarhakasveille, jos viljelijälle aiheutuu viljelykiertoon nähden ylimääräisiä taimenhankintakustannuksia. Tämä sääntely sisältyy pääpiirteissään myös esitysluonnokseen, mutta korvattavaksi tulisivat lisäksi 3 momentin perusteella täydennys- tai uudelleenviljelystä aiheutuneet työ- ja materiaalikustannukset.

Lisäksi riistavahinkokorvauksen määrää viljelysvahingoista laskettaessa on otettava vähennyksenä huomioon säästyneet sadonkorjuu- ja muut kustannukset. Tämä johtuu siitä, että korvauksen perusteena käytettävä yksikköhinta on määrätty vastaamaan kyseisen satovuoden aikana saatua keskimääräistä myyntihintaa. Samasta syystä menetettyä satoa vastaavan sadon hankintakustannuksia ei korvata erikseen.

Toimeenpanon selkeyden ja yhdenmukaisuuden kannalta olisi hyvä pohtia, olisiko 3 momentin kustannusten korvaamisessa mahdollista soveltaa tilanteen mukaan esimerkiksi tietyllä kertoimella korotettua kasvin yksikköhintaa.

18 § Eläinvahinkojen korvausperusteet

Pykälän 1 momentin 2 kohdan mukaan poron arvo määräytyisi Ruokaviraston riistavahinkolain nojalla antaman määräyksen perusteella.

Huomattakoon, että riistavahinkolaissa eläin- ja porovahingot ovat erillisiä vahinkolajeja. Porovahingolla tarkoitetaan porolle poronhoitolaissa tarkoitetulla poronhoitoalueella aiheutunutta vahinkoa, johon sovelletaan Ruokaviraston määräyksen mukaisia käypiä arvoja. Poronhoitoalueen ulkopuolella kotieläimenä pidettävälle porolle aiheutunut vahinko korvataan eläinvahinkona, jolloin poron käypä arvo perustuu MMM:n asetukseen eläinvahinkojen korvaamisessa käytettävistä käyvistä arvoista.

Pykälien 9, 18 ja 21 perusteluissa mainitaan porovahingot, esim. pykälän 9 osalta ”eläin- ja porovahinkojen toteaminen ja arvioiminen”. Selkeyden vuoksi termit eläinvahinko ja porovahinko sekä niiden suhde toisiinsa olisi hyvä täsmentää.

Riistavahinkolaissa on eläinvahinkojen osalta lisäksi säädetty, että korvauksen määrää laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon se määrä, jolla eläintä voidaan käyttää hyödyksi.

5 luku Maakotkan ja kalasääsken pesintään perustuvat tuet

-

6 luku Hakemisen ja myöntämiseen liittyvät menettelyt

-

7 luku Erinäiset säännökset

-

Mattila Katriina
Ruokavirasto